

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ห้องสมุด" เป็นแหล่งบริการทางวิชาการที่สำคัญของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา ห้องสมุดเป็นแหล่งสารนิเทศที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเรียน การสอน การศึกษา ค้นคว้าวิจัย การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและชีวิต กล่าวได้ว่า "คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของห้องสมุด" (Buck 1964 : 9-11) และการที่ห้องสมุดจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้นั้น ห้องสมุดจะต้องพยายามจัดบริการของห้องสมุดให้สมบูรณ์โดยจัดเตรียมทรัพยากร วัสดุการศึกษาทุกประเภทไว้บริการผู้ใช้ให้ครบถ้วน (Hick and Tillin 1970 : xi)

วัสดุการศึกษาในห้องสมุดที่ใช้บันทึกและเผยแพร่ความรู้ หรือข้อสนเทศต่าง ๆ ของมนุษย์ นอกจากจะเป็นวัสดุประเภทหนังสือหรือสิ่งพิมพ์แล้ว ยังมีวัสดุการศึกษาอื่น ๆ อีก เช่น รูปภาพ แผนที่ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง สไลด์ ฯลฯ วัสดุการศึกษาประเภทหลังนี้เรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น โสตทัศนวัสดุ (Audiovisual materials) วัสดุไม่ใช่หนังสือ (Nonprint materials) หรือวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non-printed materials) (Daily 1977 : 100) ส่วนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรณีวิทยาเรียกวัสดุเพื่อการศึกษาเหล่านี้ว่า "สื่อโสตทัศน"

สื่อโสตทัศน (Audio-visual media) หมายถึง สื่อที่ให้ภาพหรือเสียงหรือทั้งสองอย่าง ครอบคลุมภาพเขียน ภาพถ่าย แผนภูมิ โปสเตอร์ สไลด์ เทปเสียง ภาพยนตร์ และเทปโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้น เพื่อการสอนเสริมและการบริการการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรณีวิทยา 2528 : 10) สื่อโสตทัศนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทางเช่นเดียวกับสิ่งพิมพ์ อาทิเช่น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 มากที่สุด มีโอกาสกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น สามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นและบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ตลอดจนเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้บทเรียนที่ซับซ้อนชัดเจนขึ้น ช่วยในการแก้ปัญหาหรือตอบคำถามเฉพาะเรื่อง ช่วยลดปัญหาในการสื่อสารระหว่างมนุษย์หรือทำให้การสื่อสารระหว่างมนุษย์ง่ายขึ้น กล่าวคือ ทำให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้ ช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างรวดเร็วในเรื่องราวที่คร่ำครึ ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดความจำอย่างถาวร รวมทั้งให้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

จากการที่สื่อโสตทัศนศึกษา ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สื่อโสตทัศนศึกษาเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการสอนแผนใหม่ และบรรณารักษ์ต่างก็ตระหนักว่าสื่อโสตทัศนศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ในปัจจุบันนี้ห้องสมุดต่าง ๆ ได้ยอมรับว่า การจัดหา การดำเนินงาน การใช้ประโยชน์จากสื่อโสตทัศนศึกษาเป็นหน้าที่โดยทั่วไปของห้องสมุด (Fothergill 1978 : 7) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่งต่างจัดเก็บและจัดบริการสื่อโสตทัศนศึกษาแตกต่างกัน จะมากหรือน้อยแล้วแต่ความต้องการของบรรณารักษ์ และโปรแกรมการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องใช้วัสดุเหล่านั้น (American Library Association 1969 : 11)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นสถาบันทางการศึกษาแบบไม่มีชั้นเรียนของตนเอง จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 : 2) มหาวิทยาลัยตระหนักดีว่า บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษาเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาทางไกล จึงได้จัดตั้งสำนักบรรณสารสนเทศขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาที่ออก ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อ พ.ศ. 2529 โดยการยกฐานะศูนย์บรรณสารสนเทศ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งได้เริ่มเปิดดำเนินการใน พ.ศ. 2522 ขึ้นเป็นหน่วยงานระดับสำนัก

สำนักบรรณสารสนเทศมีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทบวงมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ใช้สื่อการศึกษาต่าง ๆ ที่เรียกว่า "สื่อประสม" ได้แก่ เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ และเทปเสียงประจำชุดวิชา เป็นต้น เป็นหลักในการเรียนการสอน การศึกษาในระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยเปิดมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยปิดทั่วไป ดังนั้น งานด้านบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา จำเป็นต้องขยายตามจำนวนนักศึกษา คณะจารย์ประจำ คณะจารย์สอนเสริม คณะจารย์ผู้ผลิตชุดวิชา จำนวนสาขาวิชาและชุดวิชาที่มหาวิทยาลัยผลิตและเปิดสอน รวมทั้งโครงการการศึกษาต่อเนื่อง โครงการร่วมมือ ผนึกบุคลากรให้หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนนโยบายการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ขยายกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแผนการดำเนินงานส่วนต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่กล่าวมาแล้วนี้แล้วแต่มีความจำเป็นต้องใช้สื่อการศึกษาต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องสมุด โดยเฉพาะสื่อโสตทัศนศึกษาเป็นสิ่งเสริมให้ระบบการสอนทางไกล ของมหาวิทยาลัยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว สำนักบรรณสารสนเทศจึงได้จัดแยกงานบริการสื่อโสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งขึ้นกับฝ่ายบริการสื่อการศึกษา

หน่วยบริการสื่อสัททัศน์เริ่มดำเนินการให้บริการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 โดยมีภารกิจหลักในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บและให้บริการสื่อสัททัศน์ ทั้งที่เป็นสื่อสัททัศน์ที่มหาวิทยาลัยผลิตขึ้นและที่จัดหาจากภายนอก โดยการให้บริการยืม บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และนอกจากจะให้บริการแก่คณาจารย์ เพื่อใช้ประกอบในการผลิตชุดวิชาหรืองานวิจัย หรือเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดแล้ว ยังให้บริการแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนนโยบายด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้วย จึงนับได้ว่า สื่อสัททัศน์มีคุณค่าทางการศึกษามาก แต่จากการที่สื่อสัททัศน์มีราคาแพง ตลอดจนมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้น การวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการ รวมทั้งปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อสัททัศน์ของข้าราชการ ลาย ก ลาย ข และ ลาย ค ในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่สำนักบรรณสารสนเทศในการปรับปรุง และเสนอแนวทางการจัดบริการสื่อสัททัศน์ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าได้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ใช้ได้อย่างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการใช้บริการสื่อสัททัศน์ในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ศึกษาปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อสัททัศน์ในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แนวเหตุผล

หน่วยบริการสื่อสัททัศน์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) ทำหน้าที่ให้บริการสื่อสัททัศน์ในระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย กลุ่มข้าราชการในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อันได้แก่ ข้าราชการ ลาย ก ลาย ข และ ลาย ค มีสภาพการใช้ ปัญหา และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อสัททัศน์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพการใช้ปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของ ข้าราชการ ลาย ก ลาย ข และ ลาย ค ที่เข้าใช้บริการสื่อไอศตทัศน์ ในลำนักรรณสาร- สนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลาย ก ลาย ข และ ลาย ค ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ ฯลฯ ตลอดจนศึกษาการให้บริการของหน่วยบริการสื่อไอศตทัศน์ และการใช้บริการ สื่อไอศตทัศน์ ในลำนักรรณสาร สนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาสภาพ ทั่วไปของการให้บริการและการใช้บริการ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
2. สัมภาษณ์นักวิชาการไอศตทัศน์ศึกษา พนักงานห้องสมุดที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อไอศตทัศน์ และผู้ใช้บริการสื่อไอศตทัศน์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการสื่อไอศตทัศน์
  - ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้บริการสื่อไอศตทัศน์
  - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อไอศตทัศน์
4. ทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองกับประชากร ซึ่งมี คุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แต่มิใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 15 คน เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน
6. วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-Test วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)
7. สรุปผล การวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ ดังนี้ คือ

1. ทำให้ทราบถึง สภาพการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ ในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยโขงชัยสุวรรณามิตรราช
2. ทำให้ทราบปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบริการสื่อไอศทัศน์ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง หน่วยบริการสื่อไอศทัศน์ให้เป็นแหล่งบริการทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ พบว่า มีเพียงงานวิจัยของ พวงเพ็ชร รื่นเริง และ Felix Librero เท่านั้น ที่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึง การใช้บริการสื่อไอศทัศน์ในห้องสมุดโดยตรง ส่วนงานวิจัยอื่นซึ่งพอจะจัดได้ว่าเกี่ยวข้องอยู่บ้างนั้น เป็นการศึกษาถึงสภาพการใช้ ปัญหา และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งศึกษารวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อไอศทัศน์ ทั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้กลุ่มอาจารย์ที่ใช้บริการสื่อการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน หรือเพื่อใช้ในการผลิตสื่อการศึกษา โดยการท้าววิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงวางแผน และแก้ไข หรือนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางสำหรับจัดตั้งศูนย์ไอศทัศน์ศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ ได้แก่ งานวิจัยของ พวงเพ็ชร รื่นเริง เรื่อง "รายงานการวิจัย การศึกษาการใช้บริการวัสดุไม่ตีพิมพ์ ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง" ซึ่งได้ทำการวิจัยใน พ.ศ. 2532 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ของผู้ใช้บริการใน สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตลอดจนปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ นอกจากนี้ ได้ศึกษาสาเหตุของการไม่ใช้บริการสื่อไอศทัศน์ด้วย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้และไม่ใช้บริการสื่อไอศทัศน์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีผลการวิจัยที่สามารถจัดแยกเป็น สภาพการใช้ ปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพการใช้

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกเป็นผู้ใช้และผู้ไม่ใช้บริการสื่อไอศทัศน์ โดยผู้ไม่ใช้บริการสื่อไอศทัศน์ มีสาเหตุสำคัญ คือ ไม่ทราบว่าสื่อไอศทัศน์ที่ให้บริการมีประเภทใดบ้าง ผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้ ได้เสนอวิธีที่จะช่วยให้เข้าใช้บริการสื่อไอศทัศน์ได้ คือ ให้จัดทำแผ่นป้ายแสดงให้ทราบว่าฝ่ายบริการสื่อไอศทัศน์ให้บริการอะไรบ้าง ให้บริการสื่อไอศทัศน์ประเภทใด และเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใด ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการสื่อไอศทัศน์นั้น ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาข้อมูลประกอบวิชาที่กำลังศึกษา แต่ผู้ใช้เหล่านี้ใช้สื่อไอศทัศน์และไอศทัศน์อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อยเท่านั้น ยกเว้น เทปบันทึกเสียง และเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง ซึ่งใช้อยู่ในระดับปานกลาง และใช้บริการประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกัน ยกเว้น บริการค้นคว้าภายในสถานที่ซึ่งใช้อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้บริการเหล่านี้ มีปัญหา และความต้องการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ยกเว้น ต้องการให้เพิ่ม เทปบันทึกเสียง และเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง ให้ประชาลุ่มพันธบริการสื่อไอศทัศน์ให้มากขึ้น เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่บริการ จัดทำบัตรรายการสื่อไอศทัศน์ไว้ในฝ่ายบริการสื่อไอศทัศน์ และตู้สหบัตร ให้มีคู่มือการใช้สื่อไอศทัศน์และไอศทัศน์อุปกรณ์แต่ละประเภท ให้มีห้องเสียง ให้มีห้องฉายภาพยนตร์ ให้มีห้องประชุมหรือห้องศึกษาเป็นรายกลุ่ม ให้สามารถยืมสื่อไอศทัศน์ออกนอกห้องสมุดได้อยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัญหาในการใช้บริการสื่อไอศทัศน์

เกี่ยวกับปัญหาในการใช้บริการสื่อไอศทัศน์นั้น พบว่า อาจารย์มีปัญหาในการใช้บริการสื่อไอศทัศน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่บริการมีน้อย ปัญหาต้องพึ่งเจ้าหน้าที่มาก เพราะไม่ทราบวิธีการใช้ ปัญหาสื่อไอศทัศน์ที่ให้บริการมีไม่กี่ยุทธ ปัญหาสื่อไอศทัศน์ที่ให้บริการมีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาไอศทัศน์อุปกรณ์ที่ให้บริการมีไม่กี่ยุทธ ปัญหาไอศทัศน์อุปกรณ์ที่ให้บริการมีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาเนื้อหาของสื่อไอศทัศน์ที่ให้บริการไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ปัญหาเนื้อหาของสื่อไอศทัศน์ที่ให้บริการไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่ต้องการ ปัญหาไม่ทราบวิธีใช้สื่อไอศทัศน์บางประเภท ปัญหาไม่ทราบวิธีใช้ไอศทัศน์อุปกรณ์บางประเภท ปัญหาไม่ทราบว่ามิบริการสื่อไอศทัศน์ประเภทอื่น นอกจากที่เคยใช้ ปัญหาไม่ทราบว่ามิบริการไอศทัศน์อุปกรณ์ประเภทอื่นนอกจากที่เคยใช้ ปัญหาไม่ทราบว่ามิบรรณนิทัศน์สื่อไอศทัศน์ไว้บริการ ปัญหาไม่ทราบว่ามิบริการผลิตสื่อไอศทัศน์ ปัญหาการเตรียมสื่อไอศทัศน์ออกให้บริการล่าช้า ปัญหาสื่อไอศทัศน์ที่มีอยู่ในสภาพชำรุด ปัญหาไอศทัศน์อุปกรณ์ที่มีอยู่ในสภาพชำรุด ปัญหาการจัดทำรายชื้อสื่อไอศทัศน์และไอศทัศน์อุปกรณ์ล่าช้า และปัญหาไม่มีคู่มือการใช้สื่อไอศทัศน์และไอศทัศน์อุปกรณ์

3. ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อาจารย์ผู้ให้บริการสื่อสตัทส์ต้องการให้เพิ่มประเภทของสื่อสตัทส์ และสื่อทัศนูปกรณ์อยู่ในระดับมาก เพราะมีผู้ใช้บริการสื่อสตัทส์ และสื่อทัศนูปกรณ์เหล่านี้ในการเรียนการสอนค่อนข้างมาก แต่ห้องสมุดมีไว้บริการน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ หรือไม่มีไว้บริการ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ส่วนข้อเสนอแนะที่อาจารย์ได้เสนอไว้ คือ

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาคารสถานที่ คือ ผู้ให้บริการเสนอแนะให้ขยายห้องบริการสื่อสตัทส์ให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ พร้อมทั้งเพิ่มโต๊ะ-เก้าอี้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเสนอให้จัดทำแผนผังการจัดวางสื่อสตัทส์และสื่อทัศนูปกรณ์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้โดยสะดวก และเสนอว่า ควรมีห้องสำหรับฉายภาพยนตร์เป็นเอกเทศ รวมทั้งควรมีห้องอเนกประสงค์ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถขอใช้ได้ และควรปรับอุณหภูมิในห้องบริการสื่อสตัทส์ให้สูงขึ้น เพราะปัจจุบันอุณหภูมิในห้องต่ำเกินไป

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคลากร คือ ควรจัดเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่เคาน์เตอร์บริการเป็นประจำ เพื่อให้คำแนะนำในการใช้บริการสื่อสตัทส์ และควรเพิ่มบุคลากรซึ่งมิใช่บรรณารักษ์ แต่เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการสื่อสตัทส์หลาย ๆ ประเภทได้

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการ คือ ควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าห้องสมุดมีการบริการสื่อสตัทส์หลายประเภทที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา รวมทั้งควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับสื่อสตัทส์และสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งสาธิตวิธีการใช้สื่อสตัทส์และสื่อทัศนูปกรณ์เหล่านั้น ควรจัดทำคู่มือแนะนำการใช้สื่อสตัทส์และสื่อทัศนูปกรณ์แต่ละประเภทติดไว้ที่ตัวสื่อสตัทส์และสื่อทัศนูปกรณ์นั้น ๆ ด้วย เพื่อความสะดวกในการใช้ โดยมีต้องรบกวนให้เจ้าหน้าที่อธิบายให้ฟัง นอกจากนี้ ควรให้มีบริการแปลคำบรรยายของมหาวิทยาลัยทุกกระบวนวิชา พร้อมทั้งให้มีแปลคำบรรยายภาษาทุกภาษาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งตำราประกอบการฟัง ให้บริการแปลเพลงเพื่อเป็นการเรียนรู้อาษาจากเพลง และควรจัดฉายภาพยนตร์และแถบบันทึกภาพ ทั้งสารคดีและบันเทิง บริการนักศึกษาเป็นครั้งคราว จัดนำชมฝ่ายสื่อสตัทส์ และจัดนิทรรศการการแนะนำการใช้บริการสื่อสตัทส์เป็นประจำทุกภาคการศึกษา

ส่วนงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการสื่อการล่อน ซึ่งรวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสตัทส์ ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีงานวิจัยของ ชนิตา นิกษ์สฤทธิ

(2523) บุญแก้ว ควรวาเวช (2520) บุญยง เกียวการค้า (2513) ระนอง เจริญศักดิ์
 (2528) รัตนาวดี เถกิงสุขวัฒนา (2532) วิเชียร นิตยะกุล (2513) วินร
 เหลืองวิริยะแสง (2524) คักตา ประจักษ์ศิลป (2528) สถาพร ทศวงศ์ (2528) สมสมัย
 พลอินตา (2529) อุทัย บุญประเสริฐ (2513) ได้ผลงานวิจัยดังนี้

1. ด้านสภาพการใช้

บุญแก้ว ควรวาเวช (2520) ศึกษาลักษณะการใช้และความต้องการ ตลอดจน
 จนปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 8
 วิทยาเขต ผลการวิจัย พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ชาย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและ
 ปริญญาโท ใช้สื่อการสอนเป็นครั้งคราว อาจารย์ส่วนมากเห็นว่าสื่อการสอนมีความสำคัญต่อการ
 เรียนการสอนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา นัทษ์ลฤงศ์ (2523) ได้ศึกษา
 เรื่อง "การผลิตและการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูอุดรธานี" วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 เพื่อศึกษาถึงสภาพการผลิต และการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูอุดรธานีรวมทั้งการร่วมมือให้
 บริการทางด้านสื่อการสอนแก่สถาบันอื่น ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้ใช้เห็นว่า สื่อการสอนมี
 ประโยชน์มากในด้านช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและมีประโยชน์ รองลงมา คือ ได้รับความ
 สนใจนำไปสู่บทเรียน ลรูปอธิบายเนื้อหา เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา และช่วยให้นักศึกษาเชื่อถือ
 ส่วน ระนอง เจริญศักดิ์ (2528) วิเคราะห์สภาพและความต้องการการใช้สื่อการสอนของ
 ผู้สอนในโรงเรียนนายทหารสัญญาบัตรชั้นต้น" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สภาพ
 สื่อการสอนในโรงเรียนนายทหารสัญญาบัตรชั้นต้น และเพื่อวิเคราะห์ความต้องการการใช้
 สื่อการสอนของผู้สอน ความต้องการด้านบริการ ปัญหา และอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน
 ผลการวิจัย พบว่า เหตุผลที่ไม่ใช้สื่อการสอน เพราะเนื้อหาวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอน
 และมีสื่อการสอนไม่เพียงพอ ลำบากในการจัดหา หรือขอยืมสื่อการสอน

ด้านประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับโลตัทคนูปกรณ์ มีผลการวิจัยต่างกันออกไป
 วิเชียร นิตยะกุล (2513) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์โลตัทคนศึกษา มหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการศูนย์โลตัทคนศึกษา และสำรวจ
 วิเคราะห์การดำเนินการจัดตั้งศูนย์โลตัทคนศึกษา ในด้านการบริหาร การบริการ เครื่องมือ
 และวัสดุรวมทั้งศึกษา เกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และปัญหาการใช้บริการโลตัทคนูปกรณ์
 ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ผู้ใช้บริการส่วนมากไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับโลตัทคนศึกษา
 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ลมพล โมราภน (2525) ที่ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ปัญหา
 เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียนทหารบก โดยใช้แบบสอบถามจากนายทหาร
 นักเรียนวิทยาลัยกองทัพบก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนมาก ขาดความรู้ ความ
 ขำนาญในการเลือกและการใช้โลตัทคนูปกรณ์ ในขณะที่ บุญยง เกียวการค้า (2513)

ได้ศึกษา เกี่ยวกับ ความต้องการ และการใช้โลตทัศน์คนปรณในมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึง ความต้องการ การใช้และอุปสรรคในการใช้โลตทัศน์คนปรณ ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ผู้ใช้บริการส่วนมากมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับโลตทัศน์คนปรณพอสมควร ส่วนคักตา ประจุกศิลป์ (2528) ได้วิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์ของการใช้สื่อการสอน ของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ และเพื่อวิเคราะห์ ความต้องการด้านบริการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์จาก 5 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิโรฒ ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ผู้ใช้บริการส่วนมากมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเป็นอย่างดี โดยได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ๆ

ด้านประเภทของสื่อการสอนที่อาจารย์เลือกใช้ ชนิดา นิตักษณ์สุษดี (2523) พบว่า อาจารย์มักคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และลมนสมัย พลอินตา (2529) พบว่า อาจารย์ต้องการใช้สื่อการสอนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนในด้านรูปแบบของสื่อโลตทัศน์ที่ให้บริการ มีผลงานวิจัยของ รัตนาวัตติ เถกิงลวพัฒนา (2532) ได้ศึกษาเรื่อง "ความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช" พบว่า ข้อสนเทศในรูปแบบของสื่อโลตทัศน์ รูปแบบที่ใช้มากที่สุด คือ วิดีทัศน์ รองลงมาคือ แผนภูมิและแผนภาพและเทปบันทึกเสียง รูปภาพ และน้อยที่สุด คือ ไมโครฟิล์มและไมโครนิช เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ ปรากฏว่า คณาจารย์ใช้เทปบันทึกเสียงมากที่สุด เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอน ส่วนวัตถุประสงค์ เพื่อการผลิตชุดวิชา และเพื่อการวิจัย รูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ แผนภูมิและแผนภาพ และวัตถุประสงค์ เพื่อการบริการวิชาการ คณาจารย์ใช้วิดีโอมากที่สุด และเมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่สอน พบว่า คณาจารย์ 4 สาขาวิชา ใช้เทปบันทึกเสียงมากที่สุด ได้แก่ คณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ส่วนอีก 3 สาขาวิชา ใช้แผนภูมิและแผนภาพมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ รัฐศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ และอีก 2 สาขาวิชา ได้แก่ คหกรรมศาสตร์ และส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ใช้รูปภาพมากที่สุด ส่วนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพใช้วิดีโอมากที่สุด

2. ด้านปัญหาการใช้

จากการวิจัยที่ศึกษาปัญหาผู้ใช้ในเรื่อง "สภาพและความต้องการเทคโนโลยีทางโลตทัศน์ศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย" ของอุทัย บุญประเสริฐ (2513) ได้

สอบถามความคิดเห็นจากผู้ใช้ คือ อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า การบริการโสตทัศนอุปกรณ์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีไม่เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่อาจารย์ หน่วยงานที่มีอยู่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังขาดแคลนอุปกรณ์สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ความต้องการในด้านบริการงานโสตทัศนศึกษาทั้งในระดับมหาวิทยาลัย และระดับของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์สูงมาก

ผลการวิจัยของ อุตัย บุญประเสริฐ (2513) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร้อยเอก ระนอง เจริญศักดิ์ (2528) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในโรงเรียนนายทหารสัญญาบัตรชั้นต้น พบว่า ด้านการเตรียมและการจัดหา มีปัญหาในเรื่องการขาดงบประมาณ เสียเวลา และมีความยุ่งยากมากในการติดต่อขอยืมสื่อการสอน ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้ใช้สื่อการสอน ด้วยเกรงว่าการใช้สื่อการสอนแล้วจะได้น้อย สอนไม่ทันตามหลักสูตร สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย สำหรับด้านการบริการ มีปัญหา คือ ไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยบริการในการใช้สื่อการสอนบางประเภท ไม่ได้รับความสะดวกในการขอใช้สื่อการสอนจากหน่วยบริการ และด้านการผลิตสื่อการสอน มีปัญหา คือ ขาดงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในการผลิต ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต ไม่มีวัสดุที่ใช้ในการผลิต และไม่มีบุคลากรช่วยในการผลิต

3. ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของ อุตัย บุญประเสริฐ (2519) พบว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงงานโสตทัศนศึกษา ตลอดจนบริการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญยง เกียรติการค้า (2513) ที่พบว่า อาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหิดลเสนอแนะว่า ควรจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการดำเนินงานโสตทัศนศึกษาของคณะต่าง ๆ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน นอกจากนี้ ควรจะมีการจัดทำคู่มือการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ และรายการของโสตทัศนอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ แจกแก่อาจารย์ และขอความร่วมมือจากองค์การช่วยเหลือระหว่างประเทศ ในกรณีงบประมาณไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ งานวิจัยของ สมสมัย พลอินตา (2529) ได้ศึกษาความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอน ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ สถาพร ทศวงศ์ (2528) ได้วิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการการใช้สื่อการสอน ของคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนมากให้

ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ก. หน่วยบริการสื่อการสอนในระดับมหาวิทยาลัย ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการสื่อการสอนทั้งทางด้านวัสดุและเครื่องมือ สำหรับหน่วยบริการทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับภาควิชา ระดับคณะ และมหาวิทยาลัย ควรมีการประสานงานกันในการให้บริการ (สมสมัย พลอินตา 2529)

ข. หน่วยบริการสื่อการสอน ควรมีอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็นอย่างเพียงพอ และสามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรเพิ่มงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์สื่อการสอนให้เพียงพอ (สมสมัย พลอินตา 2529) ส่วนในห้องเรียนของคณะ ก็ควรมีสื่อการสอนที่จำเป็นติดตั้งอยู่ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น (สถานร ทัศนวงศ์ 2528)

ค. บุคลากรในหน่วยบริการสื่อการสอน ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาโดยตรงเพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือในการผลิต และให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการสอน นอกจากนั้น ควรจัดหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทางด้านสื่อการสอนเพิ่มขึ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ได้มีโอกาสไปศึกษา ฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรให้สูงขึ้น (สถานร ทัศนวงศ์ 2528)

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาถึงสภาพการใช้ ทัศนศึกษา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสื่อการสอน ซึ่งรวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน ของห้องสมุดในต่างประเทศนั้นมีในทุกระดับการศึกษาทั้งระดับโรงเรียน มัธยมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย สำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านสภาพการใช้

Elvis Hugh Arterbury (1972 : 4825-4826) พบว่า อาจารย์ที่ได้รับการอบรมการใช้สื่อโสตทัศน จะใช้บริการมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม สำหรับ Richard Allen Margales (1969 : 206) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยนิยมใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะมากที่สุด และใช้เครื่องฉายภาพทึบแสงน้อยที่สุด

Felix Librero (1981 : 2984) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การใช้สื่อโสตทัศนของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยอินเดียนา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้มาใช้บริการสื่อโสตทัศน จำนวน 94 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนในช่วงปี 1980-1981 และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ พบว่า จากการศึกษากการใช้บริการสื่อโสตทัศนจำนวนทั้งสิ้น 17 รายการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอินเดียนา พบว่า มีช่วงความถี่ในการใช้บริการสื่อโสตทัศน 0-143 ครั้ง/ภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยในการใช้ 31.1 ครั้ง/ภาคเรียน

ผลการวิจัยของ Librero ยังพบว่า สื่อโสตทัศนที่นิยมใช้มาก คือ แผ่นโปร่งใส รูปภาพ และสไลด์ และคาดว่าสื่อโสตทัศนที่จะได้รับความนิยมใช้มากขึ้น คือ แผ่นโปร่งใส วิดีทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฟิล์ม 16 มม. และวิดีโอเทป

2. ด้านสภาพปัญหา

Richard Allen Margales (1969 : 206) พบว่า ปัญหาที่ทำให้อาจารย์ใช้สื่อโสตทัศนน้อย เป็นเพราะสื่อโสตทัศนที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด เสียเวลาเตรียมและคัดเลือก อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ และไม่ได้รับการอบรมเรื่องการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์มาก่อน ขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมในการใช้สื่อโสตทัศน นอกจากนั้น สื่อโสตทัศนที่นำมาบริการส่วนมากจะอยู่ในสภาพเก่า ชำรุด และล้าสมัย มีงบประมาณน้อย รูปทรงของสื่อโสตทัศนไม่น่าใช้ ภาควิชาไม่สนับสนุนในการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์และสื่อโสตทัศน

นอกจากนี้ Elvis Hugh Arterbury (1972 : 4825-4826) ได้ศึกษาพบว่า การให้บริการที่ล่าช้าทั้งในด้านการยืมและคืน เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการของศูนย์บริการสื่อการศึกษา และอาจารย์ส่วนมากไม่ทราบถึงการให้บริการสื่อโสตทัศนของศูนย์บริการสื่อการศึกษา

3. ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อการสอน ของ Richard Allen Margales (1969 : 206) พบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่เสนอความคิดเห็นในการสร้างทัศนคติที่ดีแก่อาจารย์ในการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์และสื่อโสตทัศน ดังนั้นคือ หัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษาต้องพยายามสร้างบรรยากาศให้คณาจารย์พึงพอใจในการใช้ ต้องพยายามทำงานร่วมกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อช่วยกันวางนโยบายของศูนย์ พยายามสร้างทัศนคติที่ดีแก่อาจารย์ในการใช้สื่อโสตทัศน และสื่อทัศนอุปกรณ์ในการสอนแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เสนอความคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัย

ต้องให้การสนับสนุนในด้านบริการสื่อโสตทัศน และโสตทัศนอุปกรณ์ พัฒนาระบบวิธีสอนให้ก้าวหน้า และสนับสนุนให้มีศูนย์วัสดุการศึกษา

นอกจากนี้ Henry C. Davis (1971 : 3202-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอน (Instructional Media Equipment) ผลงานวิจัยพบว่า การใช้สื่อการสอนจะเพิ่มขึ้นถ้าจัดให้ผู้ใช้เข้าไปใช้สื่อการสอนเหล่านั้นได้สะดวก นอกจากนี้ ควรจะฝึกอบรมผู้ใช้ให้รู้จักเลือกใช้ และควรแจ้งให้ผู้ใช้บริการได้ทราบถึงสื่อการสอนต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งระบบการจัดเก็บรักษา ตลอดจนวิธีการใช้สื่อการสอนทุกชนิด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การใช้บริการสื่อโสตทัศนศึกษาดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการใช้บริการสื่อโสตทัศนเป็นสิ่งจำเป็น และจากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ขยายกว้างขวางมากขึ้น ความต้องการในการใช้บริการสื่อโสตทัศนก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นไปด้วย การศึกษาสภาพการให้บริการ ปัญหาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อโสตทัศนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรจะต้องพิจารณา เพราะในสภาพการณ์ เวลา และสถานที่ต่างกัน อาจมีความจำเป็นในการใช้บริการสื่อโสตทัศนแตกต่างกันไป นอกจากนี้ สื่อโสตทัศนก็มีอยู่หลายชนิด หลายประเภท ในสถาบันการศึกษาต่างกันอย่างมีความต้องการสื่อโสตทัศนมากขึ้นแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น งานวิจัยดังกล่าวมาแล้วนี้ จะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาหาแนวทางเพื่อศึกษาวิจัยถึง สภาพการใช้ ปัญหา และความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสื่อโสตทัศนในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต่อไป